

MONTSE BOLDÚ

AMOR EN BLAU I NEGRE

PREMI LITERARI SEBASTIÀ JUAN ARBÓ 2022

Notes de color

AMOR EN BLAU I NEGRE

Notes de Color — 119

AMOR EN BLAU I NEGRE

MONTSE BOLDÚ

PREMI SEBASTIÀ JUAN ARBÓ 2022

▣■ Cossetània

Aquesta obra ha estat guardonada amb el Premi Literari Sebastià Juan Arbó,
convocat per l'Ajuntament de la Ràpita.

L'edició d'aquest llibre compra amb la col·laboració de:

Ajuntament de
la Ràpita

Primera edició: març del 2023

© del text: Montse Boldú

© d'aquesta edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 • 43800 Valls
Tel. 977602591
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: 3 × Tres

Impressió: Romanyà Valls, SA

ISBN: 978-84-1356-258-2

DL T 36-2023

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

1

Cada mare és un món. El de la meva semblava girar al voltant d'unes quantes preocupacions, alguna obsessiva, com que jo sortís de casa sempre convenientment abrigat encara que no tingués fred. Suposo, amic Baltasar, que era la seva manera d'expressar amor. A la nostra família l'expressió de l'estima l'hem hagut d'anar llegint entre línies perquè hi havia una contenció que despullava l'amor d'excessos, com si superar els límits de l'afecte pogués perjudicar el nostre caràcter. Només la tieta Remei, de qui ja et parlaré, deixava anar les emocions amb més llibertat perquè, segons ella mateixa declarava, era una sentimental.

—Posa't la jaqueta, Ernest.

Tenia només set anys acabats de fer, set anys, quatre mesos i nou dies per ser exactes, però quan el pare, que era metge, em va demanar si el volia acompanyar a veure el Miquelet, no vaig dubtar-ho ni un instant i li vaig dir que sí. No vaig tardar en sentir penediment per la impulsivitat de la meva resposta, però és que sentiments contraris estiraven la meva voluntat cap al sí i cap al no amb la mateixa força.

—Aquestes mànigues et tiben. Creixes ben de pressa.

La mare em va pentinar amb la ratlla al costat i els cabells llisos van acomodar-se, obedients a les pues paral·leles que els van amarrar d'aigua, sobre la meva closca en forma d'ou.

—Fill, estigues quiet, per l'amor de Déu!

Però què sabia la meva mare, que només era la meva mare, de la tempesta que hi tenia lloc, en el meu interior de criatura? Pots quedar-te quiet en ple huracà emocional? Em pregunto si ella mirava dins dels meus ulls com mires algú que t'estimes i intuïa alguna cosa en el blau obscur dels meus mars empresonats entre pestanyes, però crec que no m'equivoco si afirmo que només hi veia un xiquet inquiet; ni la confusió ni les ombres recents li eren visibles.

Hi volia anar a veure el Miquelet, és clar que hi volia anar, i no només empès per una sana —o insana, ves a saber— curiositat infantil que no tenia límits, sinó també impulsat, i això t'ho dic en confiança, per una secreta i pueril esperança: potser s'havia produït el miracle, el fet extraordinari que portava demanant, suplicant en silenci des de feia hores, amb un fervor i una devoció que no concordaven ni corresponien a un xiquet de la meva edat, i per gràcia divina, el meu amic havia retornat a la vida. Però no va ser així com van anar les coses, no.

Vam sortir de casa i la mare es va quedar mirant-nos mentre marxàvem carrer avall. No sabia dir per què, però notava els seus ulls enclavats al clatell. El meu germà Jaume no va venir perquè el pare no li ho va demanar i no sé per què no ho va fer; només ens portàvem onze mesos. Vam recórrer els carrers que ens separaven del punt exacte de l'espai on es trobava el meu amic com dues illes envoltades de pensaments. El pare, amb el semblant seriós, serè i impassible, en un moment del trajecte em va agafar de la mà, potser perquè el meu pas era massa lent. Impertèrrit, no mostrava cap sentiment ni emoció, i no sé què li devia rondar per dintre, però tampoc mostrava jo la turbulència del meu interior i, no obstant això, navegava per la calçada a punt de naufragar. Anàvem passant pels carrers coneguts i sentia com si els peus em demanessin un extra d'energia per moure's, m'exigissin una vitalitat que no sabia d'on treure. Avançava amb dificultat, entorpidida la marxa per un fangar imaginari, vigilat pels fantasmes de les façanes blanques, fantasmes amb ulls de finestra que en qualsevol moment podien abalançar-se a sobre nostre i embolcallar-nos amb l'abraçada fatal. Com un reu declarat culpable arrossega les cames, així em sentia jo aquell dia. Volia anar-hi i no volia. M'anava mossegant les galtes per dins, pressentint l'espant que inevitablement s'ana-

va acostant. Una gavina va xisclar impertinent i inoportuna, però és el que fan les gavines, no? La vaig mirar i el seu bec xerraire es va obrir disposat a explicar coses indiscretes, secrets que més valia que continuessin essent secrets. Vaig notar que em rajava un filet pel nariu i, horroritzat, vaig pensar que tenia una hemorràgia nasal. Amb el pols accelerat, vaig fer una ràpida comprovació, apropant el dit índex amb aprensió, recelós, esperant com sempre el pitjor, però era aigua que em regalimava dels cabells encara xops. Em sentia confús i desorientat, destarotat de cap a peus.

—Pare, hi haurà l'Anton?

—Per què ho preguntes, Ernest? Això és igual. Has estat tu qui ha volgut venir.

No sé per què volia que hi fos l'Anton, si darrerament ens barallàvem més que no pas jugàvem, però tenir algú de la colla a prop m'hagués donat, potser, una mica de força. A la porta del carrer de l'immoble que era el nostre destí s'hi havia reunit un grup de persones que parlaven entre elles amb el semblant greu. Algunes cares em resultaven familiars, però no sabia el nom de ningú. Un home prim amb un vestit gris s'expressava gesticulant i els altres, que se l'escoltaven atents, anaven movent el cap amunt i avall per expressar-li la seva conformitat. En veure'ns arribar, un veí del nostre carrer, magre i bru com si fora mariner, però que treballava en una farmàcia, va deixar el grup, va creuar la calçada i va dirigir-se cap al meu pare. Jo anava donant cops amb la punta de la sabata a la graveta que hi havia al costat de la voravia, sense gosar aixecar els ulls en cap moment. Tres quartes parts de mi ja s'havien penedit d'haver volgut acompanyar el pare.

—No hi va haver res a fer, Dr. Perelló. Quan ens el van portar, ja no hi havia res a fer.

Vam entrar a l'edifici i ens va rebre una claror tèrbola que es propagava mitjançant uns fotons atònits, que no feien altra cosa que il·luminar la desgràcia. El rebedor no estava ben il·luminat, més aviat hi regnava una atmosfera ombrívola, de penombra freda de cova. Vam pujar les escales l'un al darrere de l'altre. Veia al meu davant l'espatlla recta del pare i sentia la seva respiració accelerada. A la paret hi havia penjades mitja dotzena d'estampes de sants emmarcades, en tonalitat sípia, que formaven també una escala paral·lela. Quan vam

arribar al primer pis, vam trobar la porta oberta de bat a bat i vam aturar-nos un instant al llindar; les partícules de llum no podien fer res que no fora descobrir el dolor. Havien posat la criatura a sobre d'una llitera, al costat de la taula del mestre, al bell mig d'una de les aules del Col·legi de la Consolació de Vinaròs, al carrer de la Mare de Deu dels Socors. Havien passat unes vuit o deu hores des de l'accident i el Miquelet estava estirat, amb un trep, o potser seria millor dir amb un cràter així de gros al mig del ventre, amb la mateixa roba del dia anterior, tacada de sang resseca, sense ni un llençol que concedís una mica d'intimitat al seu cos menut i malmès, en aquella capella ardent improvisada. Algú havia encès un parell d'espelmes que no tenien gaire sentit en aquell ambient tan acadèmic. Un corrent d'aire gairebé imperceptible va fer dansar la flama d'un dels ciris, que va fer quatre passes ràpides sobre la pista de marbre de les seves galtes. No sé com explicar l'impacte que vaig rebre en veure'l, que no era un impacte de bala com el que havia rebut ell, és clar, sinó una bufetada als sentiments, una tamborinada al cor de l'ànima. En veure'l tan rígid, com si fora una figura de cera, tan èrtic, panxa per amunt, sense cap cerimònia, sense més ritual que l'exposició de la mort, el cos inert d'un mort amb tota la cruesa de la realitat sense edulcorar, vaig experimentar una primera onada d'impressió que em va desordenar els batecs i em va fer estremir.

Els veïns que s'havien reunit en la fredor sepulcral d'aquella classe, cada un amb les seves pròpies ferides, feien com si tot el que ens venia donat s'hagués d'acceptar sense revoltar-s'hi, sense fer escarafalls, com si el pa de cada dia fora pastat amb la farina de la desolació i la resignació, com si la mort del meu amic fora cosa d'un destí contra el qual no pots rebel·lar-te.

—Les armes de foc les carrega el dimoni.

Però el dimoni tenia nom i cognoms, i potser no hagués estat massa difícil esbrinar-ne l'autoria si hi haguessin posat interès. No es va saber mai què havia passat, ni crec que la investigació fora gaire exhaustiva, perquè de morts n'hi havia hagut tants, tants, que ja no venia d'un més. Mai no se'n van saber els detalls, del fatídic accident que va segar la vida d'un noieta de vuit anys a Vinaròs durant la Guerra Civil Espanyola.

—Ara és un àngel. Viu al cel amb el Nostre Senyor.

Aquella afirmació no em va acabar de convèncer, perquè el Miquelet, poc abans de morir, li havia pres el berenar a l'Anton, que això jo ho sabia, com també sabia que no havia tingut temps d'anar-se a confessar, si és que en algun moment n'havia tingut la intenció, que no ho crec. Vaig obligar els meus pensaments a imaginar el Miquelet surant per l'espai, envoltat de sants, d'altres àngels i benaventurats, gaudint de la companyia de Déu, menjant pa beneït i dormint en un llit de núvols de sucre. Però el seu cos esventrat exhibit en públic era més real que totes les històries amb què alguns volien emmascarar la tragèdia. Vaig deixar de respirar durant uns instants, com per provar què es devia sentir estant mort i vaig notar que em posava roig. Un lleu mareig em va fer perdre l'equilibri i vaig fer un pas enrere, un pas de papallona amb les ales desplegadas i a l'instant vaig sentir que em reprenia l'esguard seriós del pare. Vaig recolzar-me contra el barandat blanc, pintat amb la tècnica de *gouttelette* per dissimular les imperfeccions en la paret, i vaig resseguir el contorn de les gotes de pintura amb l'índex, dissimuladament, fent cercles i quadrats petits. Vaig mirar al sostre per no haver de mirar el meu amic mort, i hi havia una aranya de cap petit i potes llargues que havia atrapat una mosca a la seva teranyina monòtona. I, del sostre, els ulls van passar al terra, pigat com quan es crema l'arròs i es taca el cul de la cassola.

Aquestes coses terribles que passen abans, durant i després de les guerres, Baltasar, aquestes coses que passen i que no podem oblidar ni que vulguem, perquè et confesso que hi somio tot sovint, encara ara, després de tants anys, en el Miquelet.

Vam sortir al carrer, el pare i jo. Hi havia una boira com de vapor de tren i la vam travessar, el pare ferm com un arbre, segur com una màquina amb motor i rodes, jo amb les cames tremolant i l'estómac regirat, la pell freda, arrossegant amb els peus una cadena invisible que m'impedia caminar amb la felicitat lleugeresa dels feliços. Immersos els pensaments en el tema espiritual, de sobte vaig estar segur que entre la broma hi viatjava l'ànima del meu amic Miquelet i vaig fer l'esforç de córrer per si podia atrapar-lo. Un ventet suau se'l va emportar cel enllà i vaig empassar-me les paraules, el missatge important que no havia gosat dir-li amb tanta gent al davant, vaig engolir l'adeu

que tenia pendent i també vaig empassar-me unes llàgrimes que no vaig vessar mai. No vaig plorar perquè no volia concedir-me l'alleugeriment que potser em provocarien unes llàgrimes tèbies, i perquè em feia vergonya. No vaig plorar mai per fora pel meu amic. Per fora no, en públic, no. Per dins, encara ploro ara. Vaig tornar a caminar al costat del pare. M'hagués agradat que la jaqueta hagués tingut butxaques per amagar-hi les mans que s'agitaven en moviments involuntaris. Patia per si em venien ganes de vomitar i havia d'embrutar el carrer i potser la roba de mudar que m'havia posat la mare. Em vaig fregar els braços amb energia per veure si entrava en calor, però el fred venia de tan endins que se'm va quedar per sempre més ensenyorit a l'entranya. Va començar a caure un plugim trist, com de llàgrima fugissera que no ha de veure ningú, i el pare va accelerar el pas.

—Va, Ernest, espavila't, que si et constipes la mare em fotrà la cavalleria per sobre...

El meu germà Jaume ens va veure arribar i ens va saludar amb la mà.

—Ha arribat la tieta!

I em va mirar esperant la meva reacció.

—Ernest! Que ha arribat la tieta Remei!

Vaig haver d'aprendre a fingir alegria, a presentar una versió de mi mateix que havia deixat d'existir. I no diré que em vaig fer gran de cop i totes aquestes coses que la gent sol dir, perquè era i vaig seguir sent una criatura, però una criatura amb una pena infinita amagada a les golfes del cervell, res més que això.

—Fes-me un petó i una abraçada, Ernest!

La presència optimista de la tieta Remei em va embolcallar completament amb uns braços de filferro tebi.

—El viatge, bé? Fa molt que has arribat?

—Terrible el que ha passat, terrible! Ara m'ho explicava l'Amèlia...

El pare va sospirar afirmant amb el cap, però es veia que no tenia ganes de seguir parlant del tema. La tieta, que encara portava el vestit del viatge, d'un blau ultramar, botonat fins a dalt i acabat en un coll de puntes, va agafar el meu germà de la mà. La faldilla, que li anava per sota dels genolls, estava arrugada del cul; les cames, gruixudes, que contrastaven amb la primor dels braços, estaven tapades per unes

mitges de llana, i s'assemblaven per la forma a les del meu pare; les sabates, de color marró, tenien el taló d'uns tres centímetres, ni massa alt ni massa baix.

—Vigila, fill, no em trepitgis ni em donis un cop, que la tieta viatja sempre amb les seves varius...

Vam entrar a casa i la mare havia preparat un dinar especial per celebrar l'arribada de la seva cunyada, que ens havia vingut a veure des de Barcelona. L'olor del rostit de pollastre, que tant m'agradava, em va fer venir basques. La mare havia posat les estovalles de quadres vermells i blancs. Les guardava al bufet de fusta de noguer per als dies especials, però no tan especials com Nadal, perquè llavors en posava unes de blanques de fil amb brodats que costaven molt de planxar, que jo la sentia queixar-se després de Sant Esteve. La tieta explicava coses de la família de Barcelona i de Tarragona i tots semblaven haver oblidat el Miquelet.

—Estàs desganat, Ernest?

—Aquest pollastre és deliciós!

—Deixeu-lo estar, que ja es recuperarà.

La tieta Remei mastegava amb la boca tancada i es netejava la boca fent uns tocs disciplinats amb el tovalló. Els seus ulls verdosos d'oli d'oliva miraven les galetes de la safata de porcellana que estava al bell mig de la taula amb el desig impacient d'una núvia.

—No m'acabo mai la gana!

I així, amb la naturalitat dels qui no s'amaguen, reia i agafava una altra galeta. La pobra tieta, sempre amb un budell buit i havent de viure estretors i escassetat d'aliments, aprofitava les visites a casa nostra per treure el ventre de pena...

Soltera per vocació, o això deia ella, solia passar hores brodant mocadors amb totes les inicials de l'alfabet, per regalar-los a qui fora si es presentava l'ocasió.

—Perquè tingueu un record meu...

Sense tenir massa clar què era una dona atractiva, atès que encara no havia entrat jo a l'adolescència, intuïa que el nas ganxut i les galtes salpebrades amb sorra gruixuda no feien d'ella una dona de bellesa ideal. No ho trobava important, que no fora bonica; de tarannà afectuós, tenia amb nosaltres una relació de plàcida i acollidora amabili-

tat. M'agradava que ens vingués a visitar i que s'hi quedés uns quants dies, no només pels plats que la mare cuinava per quedar bé, sinó per l'ambient festiu que s'instal·lava a la casa.

Després de dinar, la tieta va retirar-se a la seva cambra per escriure una carta a la seva germana, i els pares van anar a descansar al seu dormitori.

—Si no voleu dormir, no dormiu, però no feu soroll. I res de sortir, que no són hores.

El meu germà Jaume es va adormir a sobre del llit, sense tapar-se, i de les commissures dels llavis li rajava un filet de bava brillant. Jo anava donant voltes de banda a banda de llit fins que em va semblar que havia tornat a sortir el sol i em vaig aixecar per comprovar-ho. A la paret hi havia una mosca parada que ressaltava sobre la pintura de color lilós, i, com aquell que no vol, vaig enxampar-la al primer intent. La vaig mirar esclafada com una calcomania lúgubre i em vaig sentir trist. Perquè la mare no s'enfadés, vaig anar al bany i vaig mullar una punta de mocador vigilant de no fer gotes en el trajecte fins al dormitori i vaig refregar les restes de l'insecte fins que a la paret només hi va quedar una taca d'aigua. Vaig amagar el mocador al calaix dels mitjons esperant que ningú no el trobés a faltar i vaig tornar a estirar-me a sobre del llit. El meu germà encara dormia.

Se'm feia llarga l'hora de la migdiada sense agafar el son i, com que m'avorria, vaig anar a espiar la tieta Remei. Vaig pujar a poc a poc les escales fins al pis superior, on l'havien acomodat, entretenint-me a cada esglao com si no estigués convençut del tot de la meva decisió. Potser, si la trobava desperta, la podria convèncer de jugar una partida de cartes...

—Fill, us heu de distreure sols, que nosaltres volem xerrar de les nostres coses!

Aquesta frase de la mare m'empipava força, perquè jo volia la tieta per a mi, si més no, una estona, i les seves coses, en aquella època, no eren les meves coses. A la mare, li agradava la tieta Remei, perquè, encara que no era pas una dona de món, ni portava vestits luxosos, ni usava perfums cars, feia olor de capital, i aquesta flaire de novetat era rebut per ella i per tots nosaltres com una porta oberta a l'ocasió de somiar en un món diferent i ple de possibilitats.

La porta de la seva habitació estava ajustada i hi vaig arrambar l'orella amb la cautela dels lladres. Amb compte i precaució, vaig posar un dit i vaig aconseguir obrir la porta un parell de centímetres, els suficients per tenir una vista completa de l'estança. La tieta estava al davant de l'espill amb el cap tan a prop del vidre que el baf que li sortia dels narius formava un núvol imprès sobre la superfície freda. Em va costar una mica entendre què estava fent. Vaig arriscar-me, exposant-me a ser descobert, i vaig obrir un centímetre més la porta. La tieta estava arrencant-se els pèls del bigoti amb unes pinces de metall. Aquella situació va atreure irresistiblement la meua atenció i em va deixar absolutament fascinat. No havia vist mai la mare fer res semblant. Anava girant el cap, apujant amb un dit les commissures dels llavis per facilitar l'operació d'extermini. De tant en tant, feia una bufada concentrada i un gest de dolor. Un cop va donar per acabada la sessió de bigoti, es va passar el dit del mig per sobre de la punta del nas i hi va descobrir un pèl tossut i dret com un soldat, que va aconseguir arrencar al tercer intent. Ho havia de provar! Segur que jo també hi tenia alguna cosa per devastar en algun racó amagat del rostre. La tieta va deixar les pinces a sobre de la tauleta del tocador i va dirigir-se cap a l'armari de fusta de pi que la mare deixava lliure perquè ella hi pogués deixar les seves coses. Va treure-hi una fotografia d'uns 20 x 30 cm i, després de contemplar-la durant tres segons, li va fer una besada. La va tornar a guardar a dintre d'un sobre esgrogueït i va agafar una jaqueta marró de llana. Em semblaven moviments sense gaire transcendència, però el que estava fent era violar la seva intimitat, ni més ni menys. Vaig esperar pacientment que l'habitació quedés desocupada per entrar-hi i pispar les pinces a la meua tia durant una estona. Ai, la infantesa, amb la idea del bé i del mal a mig coure, quantes oportunitats de descoberta ens oferia... Vaig fer un intent d'arrencar-me el borrisol que em creixia sobre el llavi superior al davant de l'espill del bany, enfilat a sobre d'un tamboret de quatre potes, però la pelussa era molt fina, gairebé imperceptible, i vaig haver de deixar-ho córrer. Vaig introduir les pinces pels forats del nas, però no em vaig decidir a prosseguir amb la depilació. Les pinces em feien pessigolles i em van fer venir ganes d'esternudar. Em vaig posar les pinces a la butxaca, disposat a donar-los alguna utilitat abans de retornar-les al seu lloc. Vaig baixar les escales amb cautela i